

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Tomáše Rychlého a soudců Mgr. Radovana Havelce a JUDr. Faisala Husseiniho v právní věci žalobce: V. V., zastoupený Mgr. Karin Poncza Hadwigerovou, advokátkou se sídlem Příčná 327/1, Havířov, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 25, Praha 5, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 17. 12. 2024, č. j. 19 Ad 35/2023 – 49,

t a k t o :

Rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 17. 12. 2024, č. j. 19 Ad 35/2023 – 49, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

[1] Žalovaná rozhodnutím ze dne 13. 6. 2023, č. j. R-X, přiznala žalobci starobní důchod podle § 29 odst. 1 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění (dále jen „*zákon o důchodovém pojištění*“), od 6. 2. 2023 ve výši 24 425 Kč měsíčně a od červnové splátky důchodu v roce 2023 ve výši 25 294 Kč měsíčně. Rozhodnutím ze dne 10. 8. 2023, č. j. RN-X, poté žalovaná zamítla námitky, jimiž žalobce brojil proti způsobu stanovení výše starobního důchodu, a potvrdila prvostupňové rozhodnutí.

[2] Žalobu proti rozhodnutí o námitkách Krajský soud v Ostravě (dále jen „*krajský soud*“) rozsudkem ze dne 17. 12. 2024, č. j. 19 Ad 35/2023 – 49, zamítl jako nedůvodnou.

[3] Krajský soud předně shrnul postup žalované při stanovení výše starobního důchodu žalobce. Uvedl, že žalovaná stanovila procentní výměru starobního důchodu žalobce podle § 34 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění na 15 970 Kč. Tuto částku následně

na žádost žalobce zvýšila podle § 34a téhož zákona o 1 000 Kč za dvě vychované děti, tedy na částku 16 970 Kč. Takto stanovenou procentní výměru žalovaná dále zvýšila v souladu s § 37c odst. 2 větou první zákona o důchodovém pojištění podle vládních nařízení od roku 1996 (naposled podle nařízení vlády č. 290/2022 Sb.) na částku 66 472 Kč. Jelikož však podle věty druhé citovaného ustanovení toto zvýšení nesmí přesáhnout nejvyšší výměru, která v době přiznání starobního důchodu žalobci činila 20 385 Kč, stanovila žalovaná procentní výměru žalobcova starobního důchodu na částku 20 385 Kč (k ní poté přičetla základní výměru starobního důchodu ve výši 4 040 Kč, celková výše starobního důchodu přiznaného žalobci od 6. 2. 2023 tedy činila 24 425 Kč měsíčně – pozn. NSS).

[4] S uvedeným postupem žalované se krajský soud ztotožnil. Podle jeho názoru není možné tzv. výchovné (zvýšení procentní výměry starobního důchodu podle § 34a zákona o důchodovém pojištění – pozn. NSS) přičítat k procentní výměře důchodu znovu i po valorizaci podle § 37c odst. 2 zákona o důchodovém pojištění. Krajský soud rovněž přisvědčil žalované v tom, že výchovné není příplatek ke starobnímu důchodu, který se valorizuje zvlášť o stejná procenta jako zbytek procentní výměry, ale jde o zvýšení procentní výměry, která se valorizuje včetně výchovného.

[5] Krajský soud neprovedl žalobcem navrhované důkazy, které se vztahovaly k jeho tvrzení, že v případě jiných žadatelů o starobní důchod žalovaná postupovala odlišně. Uvedl, že předmětem soudního přezkumu bylo pouze žalobou napadené rozhodnutí, a navrhované důkazy proto považoval za nadbytečné.

[6] Proti rozsudku krajského soudu podává žalobce (dále jen „stěžovatel“) kasační stížnost, jejíž důvody podřazuje pod § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“).

[7] Přijatelnost kasační stížnosti stěžovatel spatřuje v tom, že krajský soud nerespektoval ustálenou judikaturu a nesprávně vyhodnotil důkazy, které v řízení provedl. Podle stěžovatele se jedná o zásadní pochybení ve výkladu hmotného a procesního práva, která měla za následek nepříznivý dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele.

[8] Stěžovatel nesouhlasí se závěry krajského soudu, jelikož dle jeho názoru „*nikde není hovořeno*“, že žalovaná má učinit výchovné součástí procentní výměry a tuto navyšovat dle § 37c odst. 2 zákona o důchodovém pojištění. Naopak má za to, že v jeho případě mohlo být výchovné valorizováno nejdříve od roku 2025, jelikož do konce roku 2024 se částka výchovného nevalorizovala a teprve až od roku 2025 došlo k jejímu zvýšení nařízením vlády na částku 503 Kč. Výchovné má být také podle stěžovatele oceněním ve stáří za to, že vychoval děti a vynaložil na to úsilí i finance.

[9] Krajský soud podle stěžovatele pochybil rovněž v tom, že nepřihlédl k navrhovaným listinným důkazům. Konkrétně se mělo jednat o rozhodnutí žalované ze dne 30. 6. 2021, č. j. R-X, na něj navazující rozhodnutí žalované ze dne 14. 4. 2023, č. j. R-X, dále rozhodnutí žalované předložené stěžovatelem v anonymizované podobě a oznámení žalované ze dne 30. 12. 2022, č. j. O-X. Z těchto důkazů dle stěžovatele vyplývá, že žalovaná přistupuje ke způsobu výpočtu starobních důchodů odlišně. Současně stěžovatel namítá, že krajský soud vyhodnotil všechny provedené důkazy v jeho neprospěch, ačkoliv z jejich obsahu vyplývá opak.

pokračování

[10] Podle stěžovatele se navíc krajský soud dostatečně nevypořádal s jeho důkazními návrhy a také s jeho tvrzeními ohledně tzv. „transformovaných starobních důchodů“, tedy situace, kdy se invalidní důchod změní ve starobní. Stěžovatel pak má za to, že krajský soud v napadeném rozsudku pouze odkazuje na závěry žalované, aniž by sám přezkoumal zákonnost jejích postupů.

[11] Žalovaná ve vyjádření ke kasační stížnosti trvá na správnosti svého postupu a opakuje argumentaci z vyjádření k žalobě. Ke stěžovatelem navrhovaným důkazům uvádí, že v případě rozhodnutí ze dne 30. 6. 2021 a navazujícího rozhodnutí ze dne 14. 4. 2023 nebyla procentní výměra zvyšována podle § 37c odst. 2 zákona o důchodovém pojištění, jelikož takto stanovená procentní výměra by byla nižší než „standardní“ procentní výměra stanovená podle § 34 odst. 1 a § 36 odst. 1 téhož zákona. Rozhodnutí, které stěžovatel předložil v anonymizované podobě je dle žalované zjevně chybné, jelikož je v něm uvedeno, že pojištěnci náleží výchovné od „lednové splátky 2023“, ačkoliv mu byl starobní důchod přiznán až od srpna 2023. Nesprávný postup orgánu sociálního zabezpečení v jednom případě pak dle žalované nezakládá nárok na opakování tohoto nesprávného postupu v jiném případě. Žalovaná proto navrhuje, aby Nejvyšší správní soud kasační stížnost jako nedůvodnou zamítl.

[12] Dříve, než mohl Nejvyšší správní soud posoudit námitky uplatněné v kasační stížnosti, musel posoudit otázku její přijatelnosti. Přijatelnost je obecně dána v případech, k nimž se judikatura doposud nevyjádřila, v nichž existuje judikatura rozporná (nejednotná), nebo je potřeba učinit judikaturní odklon. Dále přijatelnost zakládá rovněž zásadní pochybení krajského soudu, které mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele (blíže viz usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39, č. 933/2006 Sb. NSS, a ze dne 16. 6. 2021, č. j. 9 As 83/2021 - 28, č. 4219/2021 Sb. NSS; všechna zde citovaná rozhodnutí tohoto soudu jsou dostupná na www.nssoud.cz). Pro úplnost lze dodat, že uvedená judikaturně ustálená kritéria přijatelnosti kasační stížnosti, vycházející z citovaného usnesení č. j. 1 Azs 13/2006 - 39, jsou použitelná i po novele § 104a odst. 1 s. ř. s., která s účinností od 1. 4. 2021 rozšířila okruh případů, při jejichž přezkumu zdejší soud posuzuje přijatelnost kasační stížnosti (viz výše rovněž odkazované usnesení č. j. 9 As 83/2021 - 28).

[13] Nejvyšší správní soud zjistil, že napadený rozsudek krajského soudu je zatížen vadou ve smyslu § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. (v podrobnostech viz níže), a proto přijal kasační stížnost k věcnému projednání.

[14] Napadený rozsudek tedy Nejvyšší správní soud posoudil v rozsahu podané kasační stížnosti (§ 109 odst. 3, věta před středníkem s. ř. s.) a z důvodů v ní uvedených (§ 109 odst. 4, věta před středníkem s. ř. s.). Ve věci přitom rozhodl bez nařízení jednání za podmínek vyplývajících z § 109 odst. 2, věty první s. ř. s.

[15] Kasační stížnost je důvodná.

[16] Nejvyšší správní soud nejprve přistoupil k posouzení námitky nepřezkoumatelnosti rozsudku krajského soudu. Případnou nepřezkoumatelností rozsudku je totiž povinen se podle § 109 odst. 4 s. ř. s. zabývat z úřední povinnosti, a to i bez námitky stěžovatele. Vlastní přezkum rozsudku je pak možný pouze za předpokladu, že splňuje kritéria

přezkoumatelnosti, tedy že je srozumitelný a vychází z důvodů, z nichž je zřejmé, proč krajský soud rozhodl tak, jak je uvedeno ve výroku jeho rozhodnutí. Tato kritéria napadený rozsudek splňuje.

[17] Je pravdou, že odůvodnění napadeného rozsudku je velmi stručné. Z napadeného rozsudku je však zřejmé, že krajský soud přezkoumal zákonnost postupu žalované při výpočtu starobního důchodu stěžovatele, přičemž dospěl k závěru, že výchovné podle § 34a zákona o důchodovém pojištění nelze přičítat k procentuální výměře starobního důchodu až po jejím zvýšení podle § 37c odst. 2 téhož zákona, a proto tento postup považoval za správný (viz odstavec 13 napadeného rozsudku).

[18] Nejvyšší správní soud dále nesouhlasí s tím, že by krajský soud nereagoval na důkazní návrhy stěžovatele. V odstavci 14 napadeného rozsudku totiž krajský soud uvedl, že tyto důkazy považoval za nadbytečné, a proto je neprovedl.

[19] Nepřezkoumatelnost rozsudku krajského soudu nezpůsobuje ani skutečnost, že v něm krajský soud výslovně nezohlednil stěžovatelova tvrzení ohledně tzv. „transformovaných starobních důchodů“. V nyní projednávané věci totiž nešlo o situaci, kdy by se invalidní důchod měnil ve starobní, a stěžovatel ve své žalobě nevysvětlil, jakým způsobem je tato problematika relevantní k jeho případu. Krajský soud se proto nemusel těmito nesouvisejícími tvrzeními stěžovatele zabývat.

[20] S ohledem na výše uvedené Nejvyšší správní soud shledal napadený rozsudek krajského soudu přezkoumatelným.

[21] Nejvyšší správní soud se dále zabýval námitkou jiné vady řízení; případnými vadami řízení je totiž podle § 109 odst. 4 s. ř. s. také povinen se zabývat z úřední povinnosti, a to i bez námítky stěžovatele. Stěžovatel konkrétně namítá, že krajský soud nepřihlédl k jeho důkazním návrhům, ze kterých mělo vyplývat, že žalovaná v jiných obdobných případech přistupuje k výpočtu starobních důchodů odlišně. Jak bylo uvedeno výše, krajský soud tyto důkazy neprovedl, jelikož je považoval za nadbytečné, neboť předmětem jeho přezkumu bylo pouze rozhodnutí napadené žalobou. S tímto závěrem krajského soudu se však Nejvyšší správní soud neztotožňuje z níže uvedených důvodů.

[22] Předmětem soudního přezkumu sice bylo skutku jen rozhodnutí napadené žalobou, nicméně stěžovatel nepožadoval, aby krajský soud předložená rozhodnutí přezkoumal mimo rámec předmětu řízení, vymezeného žalobou. Pouze se jimi snažil prokázat své tvrzení, že žalovaná v jiných obdobných věcech postupovala odlišně, než jak tomu bylo v jeho případě.

[23] Podle § 2 odst. 4 správního řádu platí, že *správní orgán dbá, aby přijaté řešení bylo v souladu s veřejným zájmem a aby odpovídalo okolnostem daného případu, jakož i na to, aby při rozhodování skutkově shodných nebo podobných případů nevznikaly nedůvodné rozdíly.*

[24] Významem ustálené správní praxe a její způsobilosti založit legitimní očekávání adresátů veřejné správy se Nejvyšší správní soud zabýval v usnesení rozšířeného senátu ze dne 21. 7. 2009, č. j. 6 Ads 88/2006 – 132, č. 1915/2009 Sb. NSS, ve kterém uvedl, že *„správní praxe zakládající legitimní očekávání je ustálená, jednotná a dlouhodobá činnost (příp. i nečinnost) orgánů veřejné správy, která opakovaně potvrzuje určitý výklad a použití*

pokračování

právních předpisů. Takovou praxí je správní orgán vázán“ (srov. též rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 9. 2022, č. j. 7 Afs 204/2020 – 35; ze dne 13. 1. 2022, č. j. 1 Afs 305/2021 – 35; nebo ze dne 19. 4. 2017, č. j. 6 As 98/2016 – 54).

[25] Z výše uvedeného vyplývá, že stěžovatelem předložená rozhodnutí žalované v jiných věcech mohla být významná pro rozhodnutí ve věci, neboť pokud by se jednalo o obdobné případy jako ve věci stěžovatele (jak stěžovatel tvrdil) a pokud by se ukázalo, že žalovaná v těchto případech postupovala odlišně, mohlo by to vést ke zrušení jejího rozhodnutí. Krajský soud proto nemohl tyto důkazní návrhy stěžovatele zamítnout pro jejich nadbytečnost (resp. spíše nesouvislost s předmětem řízení); naopak se jedná o důkazní návrhy zjevně relevantní, které mohou případně osvědčit existující správní praxi žalované. Nejvyšší správní soud nepřehlédl tvrzení žalované, že se z jí uvedených důvodů nejedná o rozhodnutí v obdobných věcech; jestliže však krajský soud tato rozhodnutí k důkazu neprovedl, nemůže jejich obsah posuzovat ani Nejvyšší správní soud a nemůže pochopitelně ani spoléhat na sporné tvrzení žalované.

[26] Nejvyšší správní soud tedy dospěl k závěru, že krajský soud pochybil, pokud stěžovatelem navržené důkazy neprovedl a tím zatížil řízení vadou, která mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé ve smyslu § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. Vzhledem k této skutečnosti se již Nejvyšší správní soud nezabýval námitkou stěžovatele týkající se postupu žalované při stanovení výše jeho starobního důchodu, jelikož by její posouzení bylo předčasné.

[27] Nejvyšší správní soud shledal kasační stížnost důvodnou, neboť napadený rozsudek je zatížen vadou ve smyslu § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. Proto postupem podle § 110 odst. 1, věty první před středníkem s. ř. s. napadený rozsudek zrušil a věc vrátil krajskému soudu k dalšímu řízení. Krajský soud v něm bude vázán právním názorem vysloveným v tomto rozsudku (§ 110 odst. 4 s. ř. s.).

[28] V dalším řízení tedy krajský soud provede stěžovatelem navrhované důkazy, tedy konkrétně rozhodnutí žalované ze dne 30. 6. 2021, č. j. R-X, na něj navazující rozhodnutí žalované ze dne 14. 4. 2023, č. j. R-X, dále rozhodnutí žalované předložené stěžovatelem v anonymizované podobě a oznámení žalované ze dne 30. 12. 2022, č. j. O-X, a na základě zjištěných skutečností posoudí jeho námitku ohledně odlišného postupu žalované v jiných věcech. Vezme přitom na zřetel obsah důkazů i relevantní judikaturu správních soudů a Ústavního soudu k významu správní praxe a ochraně legitimních očekávání (viz např. již citované usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu č. j. 6 Ads 88/2006 – 132, nebo nálezy Ústavního soudu ze dne 23. 1. 2008, sp. zn. I. ÚS 520/06; a ze dne 19. 3. 2009, sp. zn. III. ÚS 2822/07; všechna rozhodnutí Ústavního soudu jsou dostupná na www.usoud.cz).

[29] V novém rozhodnutí ve věci rozhodne krajský soud též o nákladech řízení o kasační stížnosti (§ 110 odst. 3, věta první s. ř. s.).

Poučení: Proti tomuto rozsudku nejsou přípustné opravné prostředky (§ 53 odst. 3 s. ř. s.).

V Brně dne 18. června 2025

JUDr. Tomáš Rychlý
předseda senátu